

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Teze diplomové práce

**Analýza hospodářských výsledků zemědělských podniků
z databáze FADN**

Bc. Šárka Kopalová

© 2015 ČZU v Praze

Analýza hospodářských výsledků zemědělských podniků z databáze FADN

Souhrn

Cílem diplomové práce „Analýza hospodářských výsledků zemědělských podniků z databáze FADN“ je na základě analýzy databáze FADN (Farm Accountancy Data Network) vymezit závěry, návrhy a doporučení pro hodnocenou skupinu zemědělských podniků a pro metodický postup jejich hodnocení. Literární rešerše obsahuje základní specifika související s tématem a vybrané vědecké studie zabývající se hodnocením zemědělských podniků v rámci databáze FADN. Ve vlastní práci je u dvou vybraných skupin zemědělských podniků porovnáván vliv výše provozních a investičních dotací na vybrané ukazatele. V závěru práce jsou formulována doporučení.

Klíčová slova: výsledek hospodaření, zemědělský podnik, dotace, účetní datová síť FADN, velikost zemědělské půdy

Obsah

1	Úvod	4
2	Cíl práce a metodika	4
2.1	Cíl práce	4
2.2	Metodika práce	5
3	Literární rešerše	5
4	Vlastní práce	6
6	Závěr	6
7	Seznam použitých zdrojů	8

1 Úvod

Zemědělství jako obor světového hospodářství je důležité především z hlediska zajištění obživy obyvatelstva. Jeho produkce je naprosto závislá na klimatických podmínkách dané země. V rámci Evropské unie je tento obor také závislý na podmínkách Společné zemědělské politiky, sankcích, ale i dotacích, a tudíž jsou výsledky zemědělství ovlivňovány různými aspekty (jak přírodními, tak ekonomickými a politickými).

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je na základě analýzy let 2001-2013 databáze FADN (Farm Accountancy Data Network) vymezit závěry, návrhy a doporučení pro hodnocenou skupinu zemědělských podniků a pro metodický postup jejich hodnocení.

Dílními cíli jsou:

1. Vymezení teoretických přístupů k hodnocení zemědělských podniků.
2. Vymezení studií, které se zabývaly předchozím zpracováním dat z databáze FADN.
3. Charakteristika zkoumaného souboru podniků.
4. Vlastní výpočty.
5. Návrhy, závěry, doporučení.

Základní výzkumnou otázkou je:

Jakým způsobem ovlivňuje výše dotací (v Kč/ha) u podniků fyzických osob s výměrou 5-50 ha a u podniků právnických osob s výměrou nad 2 000 ha výši ukazatele:

- 1) Zadluženost v %
- 2) Čistá přidaná hodnota (Farm Net Value Added) v Kč/ha
- 3) Samostatné movité věci a soubory movitých věcí v Kč/ha
- 4) Odpisy strojů a zařízení v Kč/ha
- 5) Mzdové a osobní náklady v Kč/ha
- 6) Důchod ze zemědělské činnosti (Family Farm Income) v Kč/ha.

2.2 Metodika práce

Nejprve bude provedena registrace do systému účetní datové sítě FADN, kde bude získán profesionální přístup do modulu databáze FADN RESEARCH/DATA a tím bude zajištěn přístup k veřejně nepřístupným zdrojovým datům. Veškerá číselná data získána z databáze FADN (Farm Accountancy Data Network), budou generována do MS Excel, tříděna dle let, druhů podniků a daných ukazatelů. Následně budou v MS Excel tvořeny grafy pro analýzu trendových vývoje ekonomických ukazatelů a spojnice trendu vývoje pro zjištění vlivu dotací na jednotlivé ukazatele. K analýze bude využita celá aktuálně dostupná časová řada let 2001-2013.

Podniky budou děleny dle velikosti výměry zemědělské půdy fyzických a právnických osob. K porovnání budou vybrány dvě skupiny podniků, které jsou v České republice nejčastější nebo obhospodařují největší část zemědělské půdy a mají tedy největší váhu ovlivnit českou ekonomiku jako celek.

K posouzení výše vlivu dotací na vybrané konkrétní ukazatele bude využit bodový graf (v MS Excel), který bude následně doplněn o lineární spojnicí trendu, lineární rovnici a hodnotu spolehlivosti R. Pro procentuální vyjádření závislosti změny ukazatele na změně výše dotací bude využito hodnoty spolehlivosti (koeficientu determinace R^2). Pro vyjádření výše změny ukazatele při změně výše dotace o 1 000 Kč/ha bude využita funkce lineární rovnice spojnice trendu. Pro přesnost budou tyto korelace ověřeny v programu STATISTICA na hladině významnosti 95%.

3 Literární rešerše

Kapitola literární rešerše se skládá ze čtyř podkapitol. První část se zabývá objasněním základních pojmů souvisejících se zemědělským podnikem obecně, jeho specifika v oblasti evidence a hodnocení výsledků hospodaření, vliv klimatických podmínek na jeho prosperitu a dopady vstupu do EU na agrární sektor České republiky.

Druhá podkapitola charakterizuje databázi FADN, vymezuje význam, způsoby třídění podniků v rámci této databáze a ukazatele využívané k hodnocení hospodářských výsledků v rámci databáze FADN.

Třetí část literární rešerše se již zabývá konkrétními studii realizovanými na základě údajů z databáze FADN. Studie jsou členěny na české, zahraniční a studie prováděné na evropské úrovni.

4 Vlastní práce

Kapitola vlastní práce se skládá ze sedmi podkapitol. První podkapitola představuje vybrané skupiny podniků a jejich základní charakteristiky. Druhá podkapitola zkoumá vliv výše dotací (provozních a investičních) na výši ukazatele zadluženosti. Třetí část vlastní práce se zabývá vlivem výše provozních dotací na ukazatel čistá přidaná hodnota. Čtvrtá část se věnuje vlivu dotací (provozních a investičních) na výši samostatných movitých věcí. Pátá podkapitola řeší vliv investičních dotací na výši odpisů strojů a zařízení. Šestá část vlastní práce se zabývá vlivem dotací (provozních a investičních) na výši mzdových nákladů (s doplněním o osobní náklady u velkých podniků právnických osob). Sedmá podkapitola zkoumá vliv provozních dotací na výši ukazatele důchod ze zemědělské činnosti.

5 Závěr

Analýzou dvou hodnocených skupin zemědělských podniků (vybraných na základě nejvyššího počtu zastoupení a největší plochy obhospodařované půdy v rámci České republiky) byly zjištěny rozdílné reakce rozlohou malých fyzických osob a velkých právnických osob zemědělských podniků na výši provozních a investičních dotací v Kč/ha. Na základě výsledných bodových grafů, koeficientů determinace a lineárních rovnic spojnic trendů, byly grafy upraveny a byla navržena doporučení pro metodický postup hodnocení dvou skupin zemědělských podniků.

Návrhy a doporučení pro hodnocení vlivu dotací na ukazatele u malých podniků fyzických osob s výměrou 5-50 ha:

U ukazatele zadluženosti doporučuji **vyjmout** z hodnocené časové řady nestandardní **roky 2009, 2011 a 2012** (s vyšší mírou zadluženosti způsobenou ekonomickou krizí v roce 2009 a zotavováním podniků po krizi – 2011, 2012).

Pro hodnocení vlivu provozních dotací na výši samostatných movitých věcí doporučuji **vyjmout** nestandardní **roky 2001-2003**. Pro hodnocení vlivu investičních dotací na výši samostatných movitých věcí doporučuji **vyjmout** nestandardní **roky 2001-2003** a hodnotit vliv **v čase t+1**.

Pro hodnocení vlivu investičních dotací na výši odpisů strojů a zařízení doporučuji **vyjmout** nestandardní **roky 2001, 2011 a 2012** (s extrémně nízkou a extrémně vysokou výší investičních dotací).

Pro hodnocení vlivu investičních dotací na výši mzdových nákladů doporučuji **vyjmout** z hodnocené časové řady **roky 2011 a 2012**, a současně hodnotit výši mzdových nákladů **v čase t+1**.

Návrhy a doporučení pro hodnocení vlivu dotací na ukazatele u velkých podniků právnických osob s výměrou nad 2 000 ha:

U ukazatelů hodnoty zadluženosti doporučuji **vyjmout** nestandardní **roky 2001-2003**.

Pro hodnocení vlivu investičních dotací na výši samostatných movitých věcí doporučuji **vyjmout** nestandardní **roky 2001-2003** a hodnotit vliv **v čase t+1**.

Pro hodnocení výše vlivu investičních dotací na výši odpisů strojů a zařízení v Kč/ha a výši mzdových nákladů v Kč/ha doporučuji hodnotit tyto ukazatele **v čase t+1**.

6 Seznam použitých zdrojů

BAŠEK, Václav a Josef KRAUS. *Mezinárodní srovnání vybraných ukazatelů zemědělských podniků v EU: postavení ČR v EU za období 2004-2007 podle FADN : (výzkumná studie)*. Praha: Ústav zemědělské ekonomiky a informací, 2009, 89 s. ISBN 978-808-6671-673.

HANIBAL, Josef a Josef KRAUS. *Uplatnění "Zemědělské účetní datové sítě" (FADN) v České republice: (výzkumná studie)*. Praha: Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky, 2004, 71, [88] s. ISBN 80-866-7123-2.

FADN CZ. HANIBAL, Josef. *Zemědělská účetní datová síť* [online]. 2015 [cit. 2015-02-09]. Dostupné z: <http://www.vsbox.cz/fadn/>

TOMŠÍK, Karel. Changes of the Czech agriculture after accessing to the EU. *Advances in Agriculture*. AAB Bioflux, 2010, Volume 2, Issue 2 [online]. [cit. 2014-05-02]. ISSN 2066-7639.

SEVERINI, S., TANTARI, A., *The effect of the EU farm payments policy and its recent reform on farm income inequality*. Journal of policy modeling. 2013, Ročník 35, Číslo 2, s. 212–227. ISSN 0161-8938.

STŘELEČEK, F., LOSOSOVÁ, J. *Vliv dotací na ekonomickou situaci českých zemědělských podniků: vědecká monografie*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Ekonomická fakulta, 2009. ISBN 978-807-3941-741.

Zpráva o stavu zemědělství ČR za rok 2012: „Zelená zpráva“. Praha: Ústav zemědělské ekonomiky a informací [online]. 2013 [cit. 2015-02-09]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/291876/Zprava_o_stavu_zemedelstvi_CR_za_rok_2012.pdf